

Stap voor stap richting de nieuwe Wet Inburgering

In deze whitepaper geeft VluchtelingenWerk in 5 stappen enkele aanbevelingen waar u als gemeente op kunt letten bij het inkopen van de dienstverlening binnen de nieuwe Wet Inburgering. Onze visie op inburgering, integratie en participatie komt voort uit 40 jaar ervaring met vluchtelingen. Wij denken graag met u mee bij het maken van keuzes in het inkopen van kwalitatief goede dienstverlening voor de inburgeraar. De leefwereld van de inburgeraar staat niet los van de taallessen. Wij adviseren om de inburgeraar te ondersteunen op alle leefgebieden zodat de randvoorwaarden tijdens het inburgeren optimaal zijn.

Stap 1. Bepaal de kansen binnen de nieuwe Wet Inburgering

Verandering in de nieuwe wet

De start van inburgering betekent voor inburgeraars een belangrijke stap in het bouwen aan een toekomst in Nederland. Nu de procesregie bij de gemeente komt te liggen is het van belang te onderzoeken op welke manier de best mogelijke resultaten behaald kunnen worden. Voor de inburgeraar, maar ook voor de gemeente zelf. De nieuwe wet biedt kansen, het is nu zaak te bepalen op welke manier deze kansen kunnen worden omgezet in resultaten.

Belang voor de inburgeraar

- Effectieve integratie door het koppelen van taal aan participatie.
- Meer maatwerk en beter zicht op de voortgang van de inburgeraar door de evaluatiemomenten die aan de PIP gekoppeld zijn; door het kunnen wisselen tussen leerroutes is het voor de inburgeraar mogelijk om de leerroute op een zo hoog mogelijk niveau te volgen.
- Meer doelgerichte samenwerking tussen de verschillende personen en organisaties die betrokken zijn bij de inburgeraar.

"In de pilot Z-route werken wij, samen met gemeente Velsen, volgens de nieuwe wet. We combineren groepslessen met praktijkopdrachten. Zo wordt verbinding gelegd tussen wat in de les gebeurt en de dagelijkse praktijk. Door die dagelijkse taalgebruikssituaties te oefenen, in de klas en daarbuiten, wordt taalcontact gestimuleerd. Dat is één van de belangrijkste factoren voor succesvol taalleren. De inburgeraars zijn gemotiveerd, doordat het geleerde direct in de praktijk toepasbaar is. Dit doet een docent niet alleen! Vrijwilligers bieden maatwerk en ondersteuning bij de praktijkopdrachten. We zien nu al dat dit praktijkgericht leren een belangrijk middel is tot echte integratie."

- Karin Bohne, NT2 docent en intern begeleider

Onze aanbevelingen

- Bied maatwerk dat gericht is op het behalen van het hoogst mogelijke taalniveau. Met iedere inburgeraar wordt een realistisch plan gemaakt waarbij het mogelijk is om op te schalen of bij te stellen wanneer dat kan. Differentieer niet alleen tussen de routes, maar ook binnen de routes zodat er echt maatwerk plaatsvindt.
- Het integratietraject kost tijd en geld. Wees niet bang hierin te investeren en tijd en aandacht van inburgeraars en samenwerkingspartners te vragen. Als er aan het begin tijd, geld en aandacht in gestoken is, dan levert dat een goede integratie van de inburgeraar op.
- Stel een adviesraad samen, waarin zowel inburgeraars als dienstverlenende organisaties zitting nemen die meedenken in de uitvoering en de evaluatie van het gemeentelijke inburgeringsbeleid en daarmee een bijdrage leveren aan het opzetten van een lerend stelsel.

Stap 2. Waarborg kwaliteit van dienstverlening

Verandering in de nieuwe wet

Aan u als gemeente de taak om te bepalen welke aanbieders betrouwbare kwaliteit kunnen leveren, zodanig dat er gedegen gebouwd kan worden aan de toekomst van de inburgeraar. Kwaliteit en continuïteit van dienstverlening wordt bepaald door meerdere factoren zoals de ervaring van de aanbieder met de doelgroep, deskundigheid van de docenten, financiële stabiliteit, de mogelijkheid een innovatief aanbod te leveren, tevredenheid van eerdere cursisten, in hoeverre aanbieder kan inspelen op fluctuerende instroom en ervaring in de begeleiding bij participatie in de samenleving. Monitoring is hierbij een belangrijk instrument dat u kunt inzetten. Ook is het voor alle partijen van belang dat, met inachtneming van de privacy van de inburgeraar, informatie gedeeld kan worden, zodat niet steeds om dezelfde informatie gevraagd wordt.

Belang voor de inburgeraar

- Wanneer er duidelijkheid over het proces bestaat, is de inburgeraar er zeker van dat de organisatie die hem ondersteunt bij het integratieproces kwaliteit en continuïteit kan bieden.
- Participatief taalaanbod, informeel leren, individuele aandacht en maatwerk door begeleiding in de klas zorgt voor snellere integratie in de Nederlandse samenleving.
- Materiaal, methodieken en processen moeten blijvend in ontwikkeling zijn zodat de inburgeraar direct kan profiteren van aanpassingen die daaruit voortvloeien.

“Vluchtelingen ervaren vaak veel stress en psychische problemen. Ik volg een programma om ervaringsdeskundige te worden en mijn ervaring als vluchteling en nieuwkomer in te zetten om vluchtelingen die net in Nederland wonen te begeleiden. Als ervaringsdeskundige krijg ik makkelijker contact en weet ik hun vertrouwen te winnen omdat ik hetzelfde heb meegemaakt. Ik kom uit Eritrea, een land met een heel andere cultuur. In het begin vond ik Nederland een lastig land. Ik kende de gebruiken en de context van de gebruiken niet. Ik wil een brug slaan tussen de cultuur waar iemand vandaan komt en de Nederlandse cultuur. Ik help nieuwkomers om hun eigen kracht terug te vinden en reik hen mogelijke oplossingen aan die passen bij hun achtergrond en ervaring.”

Kesete Ghebrezghi, trainee bij VluchtelingenWerk, volgt de opleiding Ervaringsdeskundige Nieuwkomers aan de Hanze Hogeschool Groningen

Onze aanbevelingen

- Maak het mogelijk voor dienstverleners om materiaal en werkwijzen te verfijnen en bied contracten aan met een langere looptijd, zodat continuïteit gewaarborgd is en dienstverlener én gemeenten samen doorontwikkelen.
- Zorg voor voldoende maatschappelijke begeleiding; ook voor de sociale participatie en voorbereiding op arbeidsparticipatie.
- Kijk bij de kandidaat dienstverleners naar het klanttevredenheidscijfer en het aantal sterren bij het Blik op Werk keurmerk.
- Kies voor dienstverlening die differentiatie hoog in het vaandel heeft staan, maatwerk biedt voor elke cursist en een praktijkgericht aanbod heeft.

Stap 3. Werk met elkaar samen

Verandering in de nieuwe wet

Door met meerdere partijen samen te werken, is het mogelijk een stevig vangnet rond de inburgeraar te creëren van partijen die alle een eigen expertise bezitten. Het verankeren van de regierol maakt het mogelijk om in te zetten op het bieden van een kwalitatief stevig inburgeringstraject. Door organisaties regionaal samen te laten werken, en dit als gemeente te stimuleren, kan een effectieve verbinding gelegd worden tussen onderwijs en arbeidsparticipatie.

Meerdere gemeenten hebben aangegeven op regionaal niveau te willen samenwerken. Als gemeenten samenwerken en gezamenlijk de dienstverlening inkopen, kunnen aanbieders meerdere instroommomenten en kortere wachttijden garanderen. Als er structureel te weinig nieuwe cursisten instromen, zal dit effect hebben op de financiële stabiliteit van de organisaties.

Belang voor de inburgeraar

- Samen sta je sterker dan alleen: wanneer elke organisatie inzet op haar expertise zorgt dit ervoor dat het taaltraject soepel verloopt en de inburgeraar zich goed kan richten op het gehele integratietraject.
- Wanneer gemeenten ervoor kiezen om gezamenlijk dienstverlening in te kopen kan de inburgeraar sneller instromen en kan hij of zij sneller aan de slag met het integratietraject.

"Taalsnelweg naar Werk' is een mooie manier om intensief de taal te leren, financiële vaardigheden onder de knie te krijgen en snel te integreren, ook op de arbeidsmarkt. In de pilot werken we goed samen met VluchtelingenWerk en de betrokken gemeenten. De lijntjes zijn kort. De professionals van Avres en de medewerkers en vrijwilligers van VluchtelingenWerk hebben allemaal hetzelfde doel: we willen de inburgeraars een goede start laten maken op de arbeidsmarkt. Voor het zoeken naar stageplaatsen maken we gebruik van elkaars netwerk. Dat levert mooie resultaten op."

Projectmanager Hanneke Luijten van Avres (sociale dienst) dat in samenwerking met VluchtelingenWerk en de gemeenten Gorinchem, Vijfheerenlanden en Molenlanden de pilot 'Taalsnelweg naar Werk' uitvoert.

Onze aanbevelingen

- Gemeenten met relatief klein aantal inburgeraars kunnen het beste met elkaar samenwerken om een ruim diversiteit van aanbod te realiseren en de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening beter te waarborgen.
- Werk met percelen zodat partijen die diensten aanbieden waar hun expertise ligt en bied de mogelijkheid om in te schrijven op percelen per leerroute, waarbij binnen de leerroute kan worden samengewerkt tussen partijen die gezamenlijk inschrijven. Op deze manier kunnen partijen een aanbod bieden op het onderdeel waar hun expertise ligt.
- Zorg als gemeente voor een structuur waarin samenwerking en overleg wordt gestimuleerd.

Stap 4. Zet in op maatschappelijk belang

Verandering in de nieuwe wet

Integratie werkt altijd twee kanten op. Allereerst wordt er een investering gedaan om de inburgeraar te ondersteunen zodat deze zo snel mogelijk de taal kan leren, kennis kan maken met de gewoonten en gebruiken en laagdrempelig kan instappen in het deelnemen. Dit heeft als uiteindelijk doel heeft dat de inburgeraar zelfstandig kan participeren in en kan bijdragen aan die maatschappij. Immers integreren doe je niet alleen, de maatschappij moet er open voor staan, de inburgeraar op willen nemen. In dit proces is het relevant de samenleving te informeren en draagvlak te creëren voor dit wederkerige proces. Door dit proces zo lokaal mogelijk in te richten en door de ondersteuning van vrijwilligers hierin wordt er als het ware een brug gebouwd naar die lokale samenleving waardoor er aan de twee zijde waarde wordt gecreëerd.

Vrijwilligers zijn ook van toegevoegde waarde omdat zij hun lokale netwerk kunnen inzetten om bijvoorbeeld een stage of werkplek voor de inburgeraar te vinden. Zo bouwen we gezamenlijk aan het maatschappelijke belang van integratie.

Belang voor de inburgeraar

- Voor de inburgeraar is het van belang dat er lokaal draagvlak is. Dat zijn buurtbewoners vanuit interesse naar hem kijken in plaats van vanuit argwaan.
- Sneller integreren en het leren van de Nederlandse taal door meer contacten met mensen uit de buurt.

"Hassan was op zoek naar een vrijwilligersplek om aan zijn taal te werken. Ik woon in dezelfde plaats als Hassan en dankzij mijn connecties met het wijkcentrum kon ik hem naar een vrijwilligersplek begeleiden. Ik zie dat hij opbloeit en dat zijn taal met sprongen vooruit gaat. Ook leert hij mensen kennen waardoor hij zijn netwerk uitbreidt. Hassan moet nog wel leren om over zijn eigen functioneren met zijn leidinggevende te communiceren. Hij is daarin nog terughoudend. Omdat hij zich naar mij wel uit kan ik hem hierbij ondersteunen en hem uitleg geven over de werkcultuur in Nederland. Zaken bespreken met de leidinggevende is de volgende stap op de participatieladder waarbij ik hem ga begeleiden."

Hans Kingma, vrijwillig arbeidscoach

Onze aanbevelingen

- Kies voor een dienstverlener die naast kwalitatief goed aanbod ook een sociale waarde aan uw gemeente toevoegt en denk daarbij aan het bieden van werkervaringsplaatsen, stageplaatsen en traineeships.
- Organisaties die maatschappelijk verantwoord ondernemen hebben vaak een groot netwerk: zet dat in voor toeleiding naar arbeid en participatie.

Stap 5. Kies de beste partij

Verandering in de nieuwe wet

Door in te zetten op samenwerking is het ook van belang dat u de mogelijkheid biedt om bij de aanbestedingsprocedure in te schrijven op percelen. Daar waar de ene organisatie sterk is in het aanbieden van een onderwijsroute, zal een andere partij betere resultaten behalen met de Z-route. Als u als gemeente wilt inkopen op percelen, zult u uitkomen bij de beste partijen, zonder dat u direct met tien partijen om tafel hoeft, zoals bij een Open House procedure wel het geval is.

Belang voor de inburgeraar

- Wanneer de dienstverlening wordt uitgevoerd door de partij met de meeste expertise zal de inburgeraar vertrouwen hebben in de dienstverlenende organisatie.
- Vertrouwen is de basis van een goede relatie en de ervaring leert dat als het vertrouwen er is, er ook makkelijker gesproken wordt over zaken die de inburgeraar eigenlijk liever anders zou zien.
- Een kritische houding van de inburgeraar zorgt ervoor dat de dienstverlening naar een hoger plan getild kan worden.

“De meest schrijnende situatie die ik me herinner is die van Abraham. Hij had – als analfabeet – bij een andere school inburgeringslessen gehad, maar kon die lessen totaal niet volgen. Terwijl er wel steeds facturen uit zijn DUO-lening werden betaald. Zijn inburgeringsschool verloor het Keurmerk Blik op Werk en moest sluiten, Abraham kreeg geen urenverklaring mee. Omdat in zijn contract stond dat hij inburgeringslessen volgde, kon hij geen termijnverlenging krijgen vanwege alfabetisering. Zoiets leidt tot hoge leningen en boetes. Er ging de afgelopen jaren veel fout. Ik vind het belangrijk dat er voor kwalitatief goede school wordt gekozen, met inhoudelijk goede lessen en de juiste begeleiding. Bijvoorbeeld bij examenaanvragen en, als dat nodig is, bij het regelen van verlenging en ontheffing bij DUO.”

Marisca Postma, Projectcoördinator Inburgering

Onze aanbevelingen

- Heb bij de afwegingen oog voor de duurzaamheid van de aanbieder, voor de staat van dienst en expertise.
- Inschrijven op aanbestedingen is voor veel partijen een nieuw terrein. Toegankelijke en helder beschreven aanbestedingsprocedures zorgen ervoor dat u een breder dienstenaanbod ontvangt.
- Beoordeel de inschrijvingen op de aanbesteding op de beste prijs-kwaliteit verhouding (BPKV) om kwaliteit te waarborgen.
- Nodig inschrijvers uit tot het aangaan van samenwerkingsverbanden als er geen partij is die op alle vlakken de benodigde kennis en expertise bezit.

Denk ook aan

Maatschappelijke begeleiding

Integratie omhelst meer dan alleen het leren van de taal. Er komt ontzettend veel op inburgeraars af tijdens dit proces: verhuizen naar een onbekende stad of dorp, bekend raken met de gewoonten en gebruiken in het nieuwe land en de weg vinden in een doolhof van regelgeving. Praktische coaching bij alledaagse zaken, het opbouwen van een netwerk en het begeleiden naar zelfredzaamheid vormt de basis voor een goede start.

Juridische begeleiding

Zorgen over verblijfsrecht en veiligheid van gezinsleden kunnen het integratieproces van inburgeraars belemmeren.

Informatievoorziening over rechten, plichten en procedures geeft houvast en begeleiding bij de inhoudelijke procedures is essentieel om verblijfsrecht te kunnen behouden en gezinshereniging mogelijk te maken.

Ontzorgen

Een periode van ontzorging verlicht de inburgeraar van het regelen van financiële zaken tijdens de start in de nieuwe gemeente.

Deze periode leidt echter niet automatisch tot financiële zelfredzaamheid. Het aanleren van financiële vaardigheden is essentieel om de inburgeraar financieel zelfredzaam te maken en voor te bereiden op de periode na ontzorging.

Arbeidsparticipatie

Toetreden tot de arbeidsmarkt betekent drempels overwinnen: de vaktaal leren, een nieuw netwerk opbouwen, een baan zoeken en bekend raken met de Nederlandse (werk)cultuur.

Ook voor bedrijven kan het extra begeleiding met zich meebrengen. Dit proces vraagt om intensieve en persoonlijke arbeidscoaching.

Mentale gezondheid

Integreren en actief bijdragen aan de samenleving lukt het beste als je mentaal gezond bent. Vluchtelingen lopen door alles wat zij hebben meegemaakt een verhoogd risico op psychische problemen die hun participatie kunnen belemmeren. Ook het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland kan stress en onzekerheid met zich meebrengen. Het leren herkennen, erkennen en aan de slag gaan met klachten draagt bij aan mentale gezondheid.